

BARBARA KROMOLICKA
Uniwersytet Szczeciński

WSPARCIE RODZINY W DRODZE JEJ SAMOORGANIZACJI METODĄ KONFERENCJI GRUPY RODZINNEJ

WPROWADZENIE

Rodzinę najczęściej lokuje się na pierwszym miejscu w hierarchii grup społecznych, instytucji, środowisk wychowawczych. Zajmuje też centralne miejsce w życiu człowieka¹. W polskiej tradycji posiadanie rodziny niezmiennie jest najwyższą cenioną wartością². I choć ogląd rzeczywistości społecznej w tym zakresie – wskazuje na wzrost rozwodów, przypadki negatywnych doświadczeń życia rodzinnego czy też w konsekwencji pojawiające się nowe alternatywne formy życia rodzinnego, co mogłoby wskazywać na zmierzch tej instytucji, to fenomen rodziny trwa. Beata Chorągwicka, próbując opisać ten fenomen, stwierdza: „[...] o rodzinie można powiedzieć, że istnieje, odkąd istnieje ludzkość, i choć ludzkość się zmienia, ewoluuje, przechodzi kolejne fazy rozwoju ekonomicznego, politycznego, społecznego – ona trwa jakby niezmiennie, jakby obok, niezależna. I choć niejeden próbował ją zgłębić, dotrzeć do sedna, tak naprawdę nikomu się to nie udało. Naukowcy próbują wyjaśnić ją działaniem hormonów, poeci rozkładają ją na słowa, rzeźbiarze na kształty, malarze na barwy, a psychologowie na procesy psychiczne. Ale fenomen rodziny wymyka się wszelkim próbom zdefiniowania, nie udało się dotąd nikomu opowiedzieć o niej całej prawdy. Jest tak skomplikowana a zarazem tak prosta”³.

Wciąż, pomimo pojawiających się problemów w rodzinie, cechą wyróżniającą polskie rodziny jest wysoki poziom solidaryzmu, w związku z tym coraz rzadziej charak-

¹ E. Kowalczyk, *Obraz polskiej rodziny we współczesnej literaturze polskiej – model idealny czy anty wzór*, w: E. Jackowska, B. Kromolicka (red.), *Młodzież XXI wieku. Źródła wzrostu i kryzysów*, Print Group Daniel Krzanowski, Szczecin 2010, s. 155.

² Wniosek ten potwierdzają badania prowadzone niezależnie od siebie przez H. Świdę-Ziębę, B. Fatygę, A. Kwak, K. Slany.

³ B. Chorągwicka, *O miłości partnerskiej naukowo*, „Małżeństwo i Rodzina” 2002, nr 3; zob. też. B. Kromolicka, *Przyszłe zadania w małżeństwie i rodzinie w opinii młodzieży akademickiej*, w: E. Jackowska, B. Kromolicka (red.), *Młodzież XXI wieku...*, s. 175.

teryzujemy ją, jako „komórkę życia społecznego”, „środowisko naturalne”, „grupę bądź instytucję społeczną”, a coraz częściej jawi się jako „wspólnota życia”, „wspólnota osób”, „wspólnota emocjonalna”, a zatem miejsce, w którym członkowie przyjmują odpowiedzialność za swoich członków i świadczą sobie różnego rodzaju wsparcie i pomoc. W tym kontekście rodzinę, która dysponuje bardzo specyficznymi mechanizmami: poczuciem tożsamości i więziami między członkami, można traktować jako szczególną grupę wsparcia – grupę samopomocową.

W literaturze przedmiotu grupę samopomocową najczęściej określa się jako „dobrowolne, małe struktury grupowe nastawione na wzajemną pomoc i osiągnięcie określonego celu. Są tworzone przez ludzi uznających się za równych sobie, którzy skupili się, aby sobie pomóc w zaspokojeniu wspólnej potrzeby, przewyżczeniu [...] utrudniających życie problemów oraz osiągnięciu pożądaných zmian społecznych i (lub) osobowościowych. Grupy samopomocowe kładą nacisk na wzajemne oddziaływanie i na osobistą odpowiedzialność członków. Często dostarczają pomocy materialnej, jak i wsparcia emocjonalnego”⁴. Podejmując wspólne działania, członkowie grupy nabywają umiejętności dochodzenia swoich praw, wytworzenia w sobie postawy ułatwiającej kontakt z profesjonalistami. Aktywne działanie w grupie samopomocowej przynosi w zasadzie jedynie korzyści, jednak potrzeba czasu, by wpracować potrzebne mechanizmy współdziałania.

Szczególnym przykładem grupy samopomocowej jest rodzina. W swym potencjale jako grupa jest zdolna sama do utrzymania wewnętrznej stabilizacji, a w razie pojawiających się problemów – do takiej wewnętrznej samoorganizacji, która może przywrócić konieczną wewnętrzną w niej równowagę, bez ingerencji instytucji zewnętrznych. Bo tak naprawdę, to jedynie w grupie rodzinnej znane są jej mocne i słabe strony, znane są informacje, których osoba spoza rodziny może nigdy nie uzyskać – włączając w to rodzinne sekrety, często bezpośrednio związane z sytuacją, w jakiej się znaleźli. Nikt też poza członkami rodziny nie zna dynamiki i historii ujawnionego problemu. Tak więc to rodzina – jej członkowie są najlepiej wyposażeni, by ocenić i wykorzystać wszystkie dostępne źródła do rozwiązania problemu czy sytuacji, w jakiej się znaleźli.

Odwołanie się do potencjału tkwiącego w rodzinie pozwoliło na pomysł stworzenia metody pracy z rodziną znajdującą się w sytuacji kryzysowej, pod nazwą Konferencji Grupy Rodzinnej. Jednocząc jak największą liczbę członków rodziny czy osób bliskich (tych spokrewnionych i niespokrewnionych) wokół pojawiającego się problemu, rodzina jest w stanie podjąć próbę samodzielnego zmierzenia się z jego rozwiązaniem, nie oczekując na rozwiązania ze strony instytucji społecznej – ośrodka pomocy społecznej, interwencji społecznej czy ostatecznie – sądu.

⁴ M. Załuska, J. Boczoń (red.), *Organizacje pozarządowe w społeczeństwie obywatelskim*, Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, Katowice 1998, s. 80–81.

ETIOLOGIA KONFERENCJI GRUPY RODZINNEJ

Metoda Konferencji Grupy Rodzinnej została rozwinięta w Nowej Zelandii, gdzie była obowiązującym modelem pracy w każdym niemal przypadku pojawiających się trudności czy sytuacji kryzysowych w rodzinie. Takie podejście jest zapisane w aktach prawnych Nowej Zelandii od 1989 r. „Do 1989 roku, w tym kraju oraz innych państwach, główna odpowiedzialność za podejmowanie decyzji w sprawach dzieci spoczywała głównie na sądach wspieranych działaniami policji. Do powstania nowego sposobu myślenia o pomocy rodzinie i dziecku przyczyniły się dwa zjawiska. Po pierwsze, próbowano znaleźć nowy sposób pomocy dzieciom i nieletnim, ponieważ coraz wyraźniej dostrzegano nieskuteczność tradycyjnych rozwiązań. [...] Po drugie, przedstawiciele systemu pomocowego zaintrygował sposób postępowania Maorysów w sytuacji problemowej dotyczącej dzieci, oparty na wspólnotowym, plemiennym podejmowaniu decyzji⁵.

Siła działania grupy pochodziła z poczucia szczególnej wspólnoty i związanej z nim odpowiedzialności za swoich krewnych. W sytuacji problemowej zwoływana była cała rodzina, do aktywnego poszukiwania odpowiednich sposobów rozwiązania problemu. Jak się okazało, w wielu przypadkach metoda ta była skuteczna.

Pracownicy socjalni w Nowej Zelandii, podpatrując ten sposób radzenia sobie w sytuacjach trudnych (pochodzili z rodzin Maorysów), postanowili rozwinąć go, opisując jako jedną z metod pracy socjalnej. Wkrótce też ten szczególny sposób postępowania nazwany Konferencją Grupy Rodzinnej upowszechniony został w wielu krajach, m.in. w Australii, Stanach Zjednoczonych Ameryki, Kanadzie, a następnie w Europie: Wielkiej Brytanii, Szwecji, Finlandii, Norwegii, Belgii, Holandii, w Słowacji.

W Polsce tę formę pracy z rodziną w ramach KGR upowszechniono w 2003 roku. Z inicjatywy Jarosława Przepierskiego, którego uznaje się za prekursora stosowania tej metody w Polsce, w Toruniu zorganizowano pierwsze szkolenie dla koordynatorów KGR oraz osób zainteresowanych tą formą pracy z rodziną. Ambicją prekursora tej metody – J. Przepierskiego było utworzenie w Polsce Centrum KGR. Niestety w pierwszych latach wprowadzania metody, „pomimo podjęcia takich starań nie udało się powołać centrum, które mogłoby obsługiwać projekt w Toruniu. Skutkiem tego, tj. braku systemowego wprowadzenia do stosowanych metod pracy socjalnej z rodziną, było zniknięcie KGR z oferty pomocowej oraz zaprzestanie dalszego przygotowywania kadr KGR, a w związku tym i systematycznego kształcenia osób, które przeszły szkolenie na koordynatorów. Jednak pomimo braku zaplecza między rokiem 2004 a 2006 udało się nawiązać kontakt z osobami, które profesjonalnie zajmują się KGR w innych krajach. Przekazały one swoje bogate doświadczenie, materiały, rady praktyczne na temat tej metody. Do najcenniejszych należały rady otrzymane od pań Joan Pennell z Kanady, Karin Gunderson z USA, Lodga van Grave z Belgii. To był okres nabywania doświadczenia, pierwszych podsumowań i refleksji. Swoją znaczny wkład w rozwój tej metody w Polsce miało nawiązanie

⁵ J. Przepierski, *Konferencja Grupy Rodzinnej (KRG) – innowacyjna metoda pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych*, w: K.M. Wasilewska-Ostrowska (red.), *Praca socjalna z osobą uzależnioną i jej rodziną. Wybrane problemy*, Difin SA, Warszawa 2004, s. 214–215.

współpracy Fundacji „Nadzieja dla Rodzin”, której przewodniczył Przepierski z Family Right Group w Londynie, która udzieliła wsparcia merytorycznego i organizacyjnego pozwalającego na profesjonalne przygotowywanie projektów i szkolenie kadr KGR⁶.

Zdecydowane działania osób zainteresowanych prowadzeniem KGR w Polsce jednak ostatecznie doprowadziło do utworzenia Centrum Konferencji Grupy Rodzin w 2010 roku. W tym czasie prowadzono intensywne szkolenia lokalnych koordynatorów, którzy stworzyli swoistą sieć KGR w Polsce. Zgodnie z raportem ewaluacyjnym złożonym w 2010 przez Centrum KGR, działające przy Fundacji „Nadzieja dla Rodzin”, przeprowadzono 45 seminariów informacyjno-doradczych dotyczących metody KGR dla instytucji pomocy społecznej w całej Polsce. Przeszkolono 167 pracowników socjalnych oraz 117 koordynatorów. Nawiązano współpracę z 21 ośrodkami z całej Polski.

Krajowe Centrum KGR oferowało pomoc w:

- prezentacji metody samorządom lokalnym, osobom odpowiedzialnym za pomoc społeczną, wymiar sprawiedliwości,
- opracowaniu projektu wprowadzania KGR (organizacja, budżet, promocja itp.),
- przygotowaniu kadr na potrzeby projektu,
- szkoleniu dla koordynatorów,
- szkoleniu osób zgłaszających się do KGR,
- szkoleniu pozostałej kadry projektu (kierownik projektu, osoba odpowiedzialna za centrum KGR itp.),
- organizacji wsparcia dla osób pracujących metodą w zakresie szkoleń doszkalających, superwizji, organizowania grup wsparcia,
- ewaluacji poszczególnych KGR,
- ewaluacji projektu⁷.

METODA DZIAŁANIA KONFERENCJI GRUPY RODZINNEJ (KGR)⁸

J. Przepierski, formując założenia KGR za D. Cramptonem⁹, wyróżnił cztery poziomy odpowiedzialnej reakcji na sytuację kryzysową w rodzinie. Poziomy te wpisał w piramidę, której najniższy poziom stanowią działania podejmowane przez rodzinę i wspólnotę lokalną, bez ingerencji służb państwowych. Na drugim poziomie znajdują się działania zgodne z filozofią KGR przy współpracy koordynatora¹⁰ wyłonionego z grupy rodzinnej, inicjowane jednak przez rodzinę wówczas, gdy działania z pierw-

⁶ Informacja ze strony internetowej Fundacji „Nadzieja dla Rodzin” (dostęp: 07.11.2013).

⁷ Informacja ze strony internetowej Fundacji „Nadzieja dla Rodzin” (dostęp: 07.11.2013).

⁸ Punkt opracowany na podstawie informacji pozyskanych z Fundacji „Nadzieja dla Rodzin” w 2009 roku.

⁹ J. Przepierski, *Konferencja Grupy Rodzinnej w praktyce i teorii pracy socjalnej z rodziną*, Wydawnictwo AKAPIT, Toruń 2015.

¹⁰ Koordynatorami nie powinny być osoby, które zawodowo pomagają rodzinie, ponieważ po pierwsze, tacy specjaliści nie są w stanie pozostawić rodzinie przestrzeni w podejmowaniu decyzji, także błędnych. Po drugie, istnieje pułapka uzależnienia rodziny od wiedzy i działań profesjonalistów.

szego poziomu okazały się niewystarczające. Trzeci poziom to działania podejmowane przez służby społeczne w uzgodnieniu z rodziną. Wreszcie, na szczycie piramidy, znajdują się działania podejmowane już w ostateczności, gdy wcześniejsze próby rozwiązania problemu nie przyniosły rezultatu bądź też, gdy ocena zasobów grupy rodzinnej jest niska, niepozwalająca na podjęcie wspólnego działania.

Zastosowanie Konferencji ma swoje uzasadnienie na dwóch pierwszych poziomach w sytuacjach, gdy źródłem problemu jest trudna sytuacja dzieci w rodzinie, a mianowicie:

- doświadczają braku dostatecznej opieki ze strony rodziców, np. z powodu niewydolności opiekuńczo-wychowawczej, uzależnienia, choroby,
- doświadczają psychicznej bądź fizycznej przemocy,
- przejawiają zaburzenia zachowania,
- wchodzą w konflikt z prawem,
- mają trudności z nauką,
- są niepełnosprawne,
- są małoletnimi rodzicami,
- doświadczają sieroctwa, np. spowodowanego migracjami rodziców w poszukiwaniu pracy,
- jest konieczność umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej, w rodzinnej opiece zastępczej (rodzina zastępcza niespokrewniona, dom dziecka itp.),
- przebywają w placówce i konieczne jest nawiązanie relacji z rodziną (także szerszą) itd.

Także impulsem do działania w ramach Konferencji jest zachowanie osób dorosłych w rodzinie, czyli wtedy, gdy m.in.:

- mają poważne kłopoty zdrowotne (także w sytuacji chorób terminalnych i przygotowania rodziny na śmierć jednego z jej członków),
- mają poważne problemy psychiczne,
- są uzależnieni,
- są niepełnosprawni,
- sprawują opiekę nad osobą starszą,
- mają ograniczone prawa rodzicielskie przez nadzór kuratora,
- wykazują bezradność w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego oraz opiekuńczych i wychowawczych,
- dotknięci są długotrwałym bezrobociem,
- są nieprzystosowani do życia, co ma związek z opuszczeniem zakładu karnego,
- jest przemoc w rodzinie.

Tak więc zarówno w przypadku kryzysów w rodzinie, których źródłem są zachowania dzieci, a dorośli mają problemy z właściwą realizacją roli rodzicielskiej, jak i w sytuacji kłopotów dorosłych członków rodziny Konferencja Grupy Rodzinnej może być właściwym sposobem na rozwiązanie ujawnionego problemu. Konferencja, wypełniając funkcję interwencyjną, jednocześnie realizuje wiele innych: diagnostyczno-refleksyjną, bo zmusza członków rodziny do analizy sytuacji rodzinnej i poszukiwania przyczyn

ujawnionego problemu; kompensacyjną, bo przyczynia się do wyrównywania ujawnionych niedostatków w życiu rodzinnym; wreszcie, co szczególnie istotne, także scalająco-integracyjną. Szczególnym walorem tej metody są właśnie wspólne narady, których celem jest włączenie rodziny w działania służące odbudowaniu wspólnoty rodzinnej, w poczuciu wzajemnej odpowiedzialności, obligujące rodzinę do takiej wewnętrznej organizacji, by samodzielnie pokonać pojawiające się problemy.

Na wartość takiego podejścia wskazuje także pedagogika społeczna, akcentując znaczenie działania społecznego i aktywizowania człowieka ukierunkowanego na budowanie wspólnoty, na przeobrażanie środowisk swojego życia siłami samej społeczności. W perspektywie pedagogiki społecznej zakłada się aktywny udział człowieka w przeobrażaniu środowiska własnego życia. To oznacza zarówno jego aktywny udział w pokonywaniu trudów życia, jak i jego wewnętrzną przemianę w zgodzie z istotnymi dla rozwoju człowieka wartościami¹¹. Oznacza to także jego współodpowiedzialność za budowanie wspólnoty, a w szczególności – za przyjmowanie odpowiedzialności za własne sprawy, jak i rozwiązywanie problemów – w przypadku KGR przy wsparciu grupy rodzinnej (osoby ze sobą spokrewnione w linii pokrewieństwa i powinowactwa) oraz osób zaprzyjaźnionych.

Oparcie się na tym potencjale pozwala na eliminację do najniższego poziomu ingerencji służb publicznych, społecznych w życie rodziny w sytuacjach problemowych w zamian za aktywizowanie się w celu rozwiązania problemu członków rodziny i osób z nią zaprzyjaźnionych.

ETAPY PRACY METODĄ KONFERENCJI GRUPY RODZINNEJ¹²

Praca z rodziną metodą konferencji grupy rodzinnej opiera się na czterech etapach:

1. Zgłoszenie rodziny do KGR.
2. Pozyskanie i przygotowanie członków grupy rodzinnej do spotkania.
3. Spotkanie rodzinne w celu ułożenia planu działania, podziału zadań.
4. Realizacja przygotowanego planu działania.

Zgłoszenie rodziny do Konferencji Grupy Rodzinnej to pierwszy etap działania. Inicjatywa do wspólnego działania w ramach KGR może pochodzić ze strony członka rodziny lub pracownika służb społecznych; instytucji pomocowej – pracownika socjalnego czy organizacji pozarządowej, np. stowarzyszenia ukierunkowanego na wspieranie rodzin. Osoby bądź instytucje te przyjmują na siebie rolę lidera w KGR.

Istotnym warunkiem w tym etapie programu jest akceptacja, wyrażenie zgody przez członków rodziny na swój udział w programie naprawczym. Wszelkie próby narzucenia obowiązkowego udziału w programie przez lidera odpowiedzialnego za zorganizowanie

¹¹ H. Radlińska, *Stosunek wychowawcy do środowiska społecznego. Szkice z pedagogiki społecznej*, Nasza Księgarnia, Warszawa 1935.

¹² J. Przepierski, *Konferencja Grupy Rodzinnej...*

Konferencji spowodują niechęć u członka Grupy w aktywnym uczestnictwie i przyjęciu na siebie odpowiedzialności za ewentualnie powierzone zadanie. Lider musi mieć pewność, że to członkowie rodziny są zainteresowani rozwiązaniem problemu, co stwarza naturalne szanse powodzenia programu. Zorganizowana grupa rodzinna otrzymuje koordynatora, który prowadzi spotkania w ramach Konferencji.

Przygotowanie członków grupy rodzinnej do spotkania jest najważniejszym i najczęściej najdłuższym trwającym etapem i obejmuje:

- przygotowanie przez rodzinę (przy wsparciu koordynatora) konferencji – m.in. ustalenie listy uczestników, miejsca, godziny spotkania, rodzaju i sposobu przygotowania posiłku, który będzie spożywany podczas spotkania. Ważnym czynnikiem jest atmosfera pierwszego spotkania jak i kolejnych, która ma zachęcić do działania;
- zapoznanie przez koordynatora uczestników spotkania z celem spotkania, metodą i zasadami postępowania;
- przygotowanie przez koordynatora osoby zgłaszającej do omówienia problemu, którego rozwiązanie można przeprowadzić w ramach KGR;
- przygotowanie rodziny do spotkania z zaproszonymi specjalistami.

W spotkaniu rodziny w ramach Konferencji Grupy Rodzinnej uczestniczyć mogą z grupy rodzinnej: rodzice lub opiekun prawny, dziadkowie, dziecko/dzieci, dalsza rodzina (np. ciocie, wujkowie, kuzyni, rodzice chrzestni), przyjaciele rodziny, sąsiedzi. Spoza rodziny: osoba zgłaszająca – lider, koordynator, specjaliści zaproszeni w związku z rodzajem problemu, jaki występuje w rodzinie.

Pierwsze spotkanie ma swój ustalony scenariusz i składa się z trzech części. W pierwszej osoba zgłaszająca rodzinę do Konferencji, np. lider rodziny, asystent rodziny lub pracownik socjalny przedstawia sytuację, w jakiej znalazła się rodzina. Odpowiada na pytania zadawane przez członków rodziny i innych zaproszonych uczestników tego spotkania. Omawia możliwości pomocy, jakie oferuje rodzinie system pomocy społecznej lub działanie organizacji pozarządowych. Może w tym zakresie skorzystać ze wsparcia specjalistów, o ile zostali na to spotkanie wcześniej za zgodą rodziny zaproszeni, a których zadaniem jest wyjaśnienie wątpliwości dotyczących problemu występującego w rodzinie.

W drugiej części spotkania zaplanowany jest prywatny czas dla rodziny. Pomieszczenie opuszczają: osoba zgłaszająca, zaproszeni specjaliści i koordynator. Rodzina samodzielnie omawia problem na podstawie uzyskanych informacji i poszukuje optymalnych rozwiązań. Jej zadaniem jest wypracowanie planu działania, z rozpisaniem na role i obowiązki, jakie w tym planie będą wypełniać poszczególne osoby z grupy rodzinnej. Od ich zaangażowania w rozwiązanie problemu zależy powodzenie całości projektu.

W części trzeciej ponownie już wszyscy członkowie spotkania – Konferencji zapoznają się z wypracowanym planem działania. Jeżeli plan został zaakceptowany, ustalany jest harmonogram wprowadzenia go w życie.

W zakończeniu spotkania Konferencji Grupy Rodzinnej koordynator rodziny przekazuje każdemu uczestnikowi spotkania kopię sporządzonego planu. Przyjęcie planu

przez rodzinę jest formą zobowiązania wobec postanowień Konferencji. Działania rodziny prowadzone we współpracy z koordynatorem, ujęte w planie działania, stale monitoruje lider. Co do zasady, do KGR nie powinny być zgłaszane przypadki, (1) gdy sąd rodzinny już wydał postanowienie w przedmiocie opieki, wtedy plan przygotowany przez KGR dla rodziny mógłby być sprzeczny z treścią decyzji sądu, (2) gdy osoba zgłaszająca – lider nie może lub nie chce popierać planu wypracowanego przez rodzinę, (3) wreszcie gdy zostały wyczerpane możliwości negocjacji z rodziną.

KONKLUZJA

Współcześnie w zakresie wsparcia rodziny znajdującej się w sytuacji problemowej – kryzysowej stosowanych jest wiele rozwiązań – od modeli terapeutycznych, w szczególności systemowej terapii rodzin czy Podejścia Skoncentrowanego na Rozwiązaniach – do coraz bardziej popularnego podejścia ekosystemowego, inspirowanego pracą asystenta rodziny. Konferencja Grupy Rodzinnej, choć poszerza ten katalog o model działania refleksyjnego, to jednak pomimo okresu jej intensywnego rozwoju w latach 2008–2012, zbudowania sieci i Centrum Konferencji Grupy Rodzinnej nie upowszechniła się w systemie wsparcia rodziny w Polsce. Wciąż ciężar odpowiedzialności za wsparcie rodziny w sytuacjach kryzysowych przyjmują instytucje państwa (pracownicy socjalni i asystenci rodziny) oraz organizacje pozarządowe, stale poszerzające ofertę swoich działań.

Dotychczasowe doświadczenia pracy z rodziną metodą KGR wskazują na wysoki poziom jej efektywności w działaniach pomocowych¹³, jednak pod warunkiem, że potencjał rodziny jest dobrze spożytkowany i na nim opiera się akceptujące uczestnictwo – działanie.

Konferencja Grupy Rodzinnej, choć jest niezwykle interesującą metodą pracy z rodziną, bo nie narusza jej podmiotowości, autonomii i co najważniejsze – godności, jest jednocześnie niezwykle wymagająca. Wymóg samoorganizowania się rodziny, ustalanie planu działania, odpowiedzialnego przyjmowania zadań przez poszczególnych członków rodziny wydaje się współcześnie, w bardzo zindywidualizowanym społeczeństwie i wewnętrznej słabości struktury rodziny, barierą zbyt trudną do pokonania.

BIBLIOGRAFA

- Choraǳwicka B., *O miłości partnerskiej naukowo*, „Małżeństwo i Rodzina” 2002, nr 3.
Informacja ze strony internetowej Fundacji „Nadzieja dla Rodzin” (dostęp: 07.11.2011).
Kowalczyk E., *Obraz polskiej rodziny we współczesnej literaturze polskiej – model idealny czy antywzór*, w: E. Jackowska, B. Kromolicka (red.), *Młodzież XXI wieku. Źródła wzrostu i kryzysów*, Print Group Daniel Krzanowski, Szczecin 2010.

¹³ Potwierdzają to badania empiryczne opublikowane w monografii J. Przepierski, *Konferencja Grupy Rodzinnej...*

- Kromolicka B., *Przyszłe zadania w małżeństwie i rodzinie w opinii młodzieży akademickiej*, w: E. Jackowska, B. Kromolicka (red.), *Młodzież XXI wieku. Źródła wzrostu i kryzysów*, Print Group Daniel Krzanowski, Szczecin 2010.
- Przepierski J., *Konferencja Grupy Rodzinnej (KRG) – innowacyjna metoda pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych*, w: K.M. Wasilewska-Ostrowska (red.), *Praca socjalna z osobą uzależnioną i jej rodziną. Wybrane problemy*, Difin SA, Warszawa 2004.
- Przepierski J., *Konferencja Grupy Rodzinnej w praktyce i teorii pracy socjalnej z rodziną*, Wydawnictwo AKAPIT, Toruń 2015.
- Radlińska H., *Stosunek wychowawcy do środowiska społecznego. Szkice z pedagogiki społecznej*, Nasza Księgarnia, Warszawa 1935.
- Załużska M., Boczoń J. (red.), *Organizacje pozarządowe w społeczeństwie obywatelskim*, Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, Katowice 1998.

Barbara Kromolicka: Wsparcie rodziny w drodze jej samoorganizacji metodą Konferencji Grupy Rodzinnej

Streszczenie: W artykule omówiono metodę Konferencji Grupy Rodzinnej, która została wprowadzona na grunt polski przed dziesięciu laty przez J. Przepierskiego. Metoda przedstawiona jest w kontekście historycznym, jej założeń teoretycznych, szczególnych walorów praktycznych, uzasadniających zastosowanie w pracy z rodziną w sytuacji kryzysowej, oraz utrudnień, które stanowią przeszkodę w jej stosowaniu.

Słowa kluczowe: rodzina, Konferencja Grupy Rodzinnej, wsparcie, sytuacje problemowe – kryzysowe, samoorganizacja

Title: Family support through self-organisation by the Family Group Conference method

Summary: The article describes Family Group Conference method, which was initiated in Poland over 10 years ago by J. Przepierski. The method is presented in historical context of their theoretical foundations and particular practical assets justifying its application in work with families in a crisis situation and moments of difficulties, which might constitute an obstacle in the use of the method.

Keywords: family, Family Group Conference, support, crisis situations, self-organisation